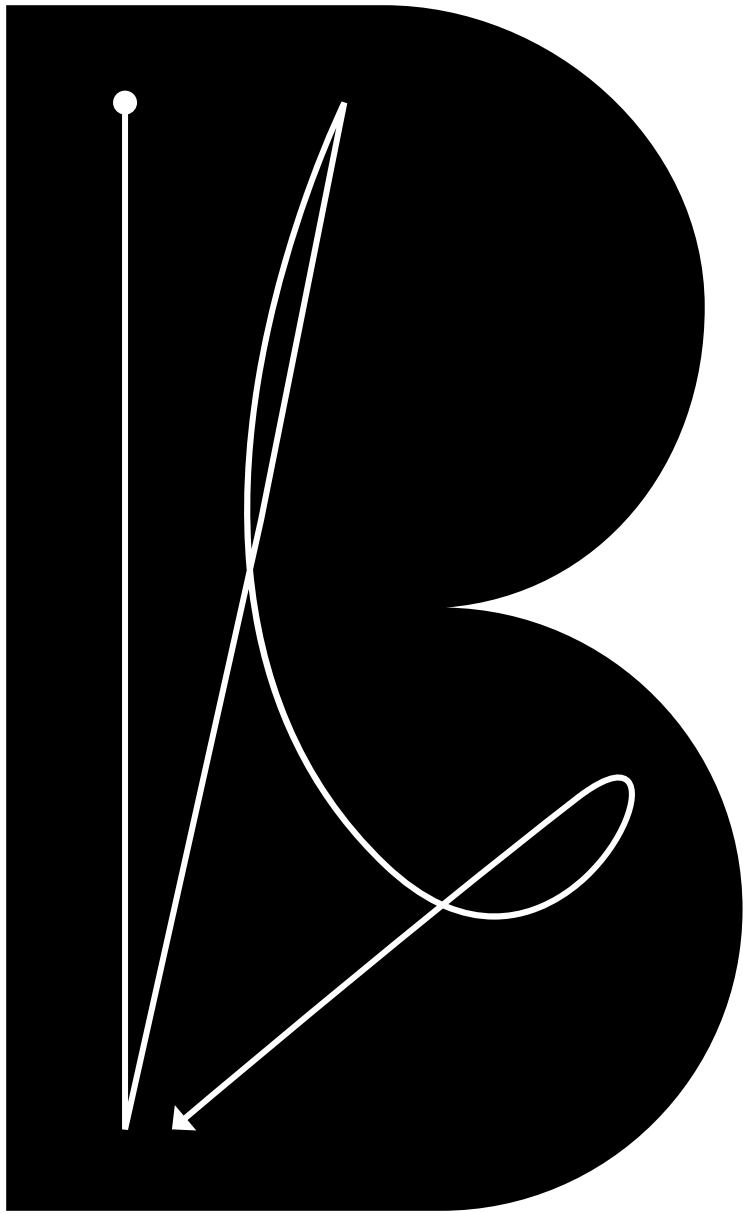

Román ve dvou

Jana Šrámková

Byt

Jan Němec

Návod ke čtení

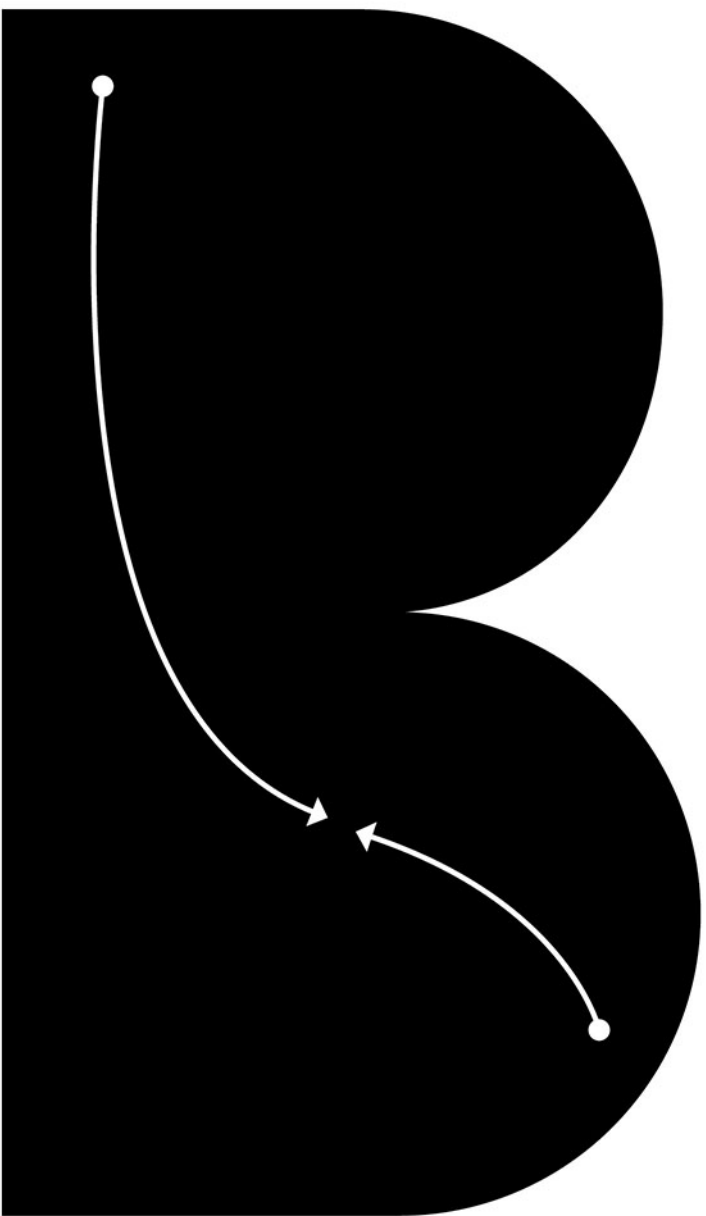
Tato kniha má ve fyzické podobě dvě titulní strany – a žádnou zadní. Vertikálně obrácené příběhy v ní běží proti sobě, na každé dvoustraně se dotýkají a zároveň míjejí. Čtenář si může zvolit, kterým začne.

Abychom tuto konceptuální hru alespoň částečně zachovali i v případě e-knihy, můžete si na následující straně vybrat, jestli se nejdřív ponoříte do příběhu Zuzany, nebo do toho Danielova. Stačí kliknout na jméno.

Jana Šrámková, Jan Němec

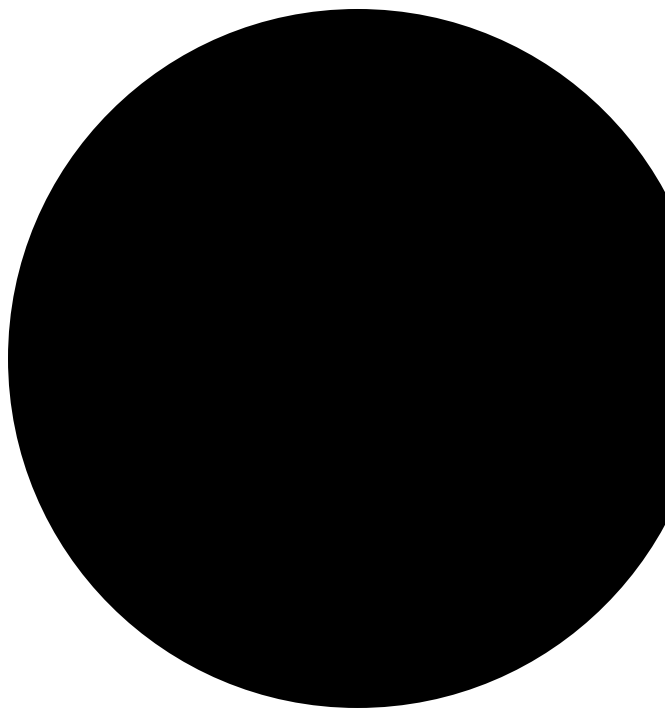
Daniel

Zuzana

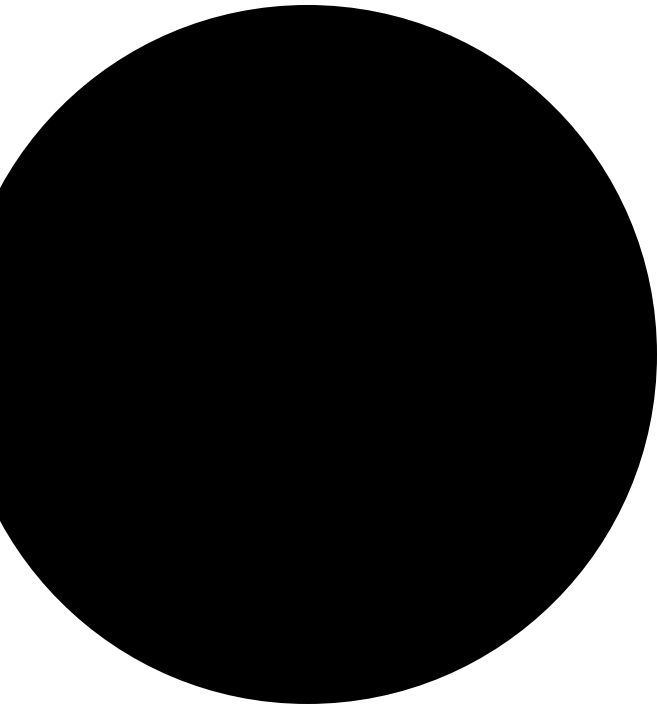

Byt

Román ve dvou

Byt

Jan Němec

Brno 2025

© Jan Němec, Jana Šrámková, 2025
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2025
(elektronické vydání)

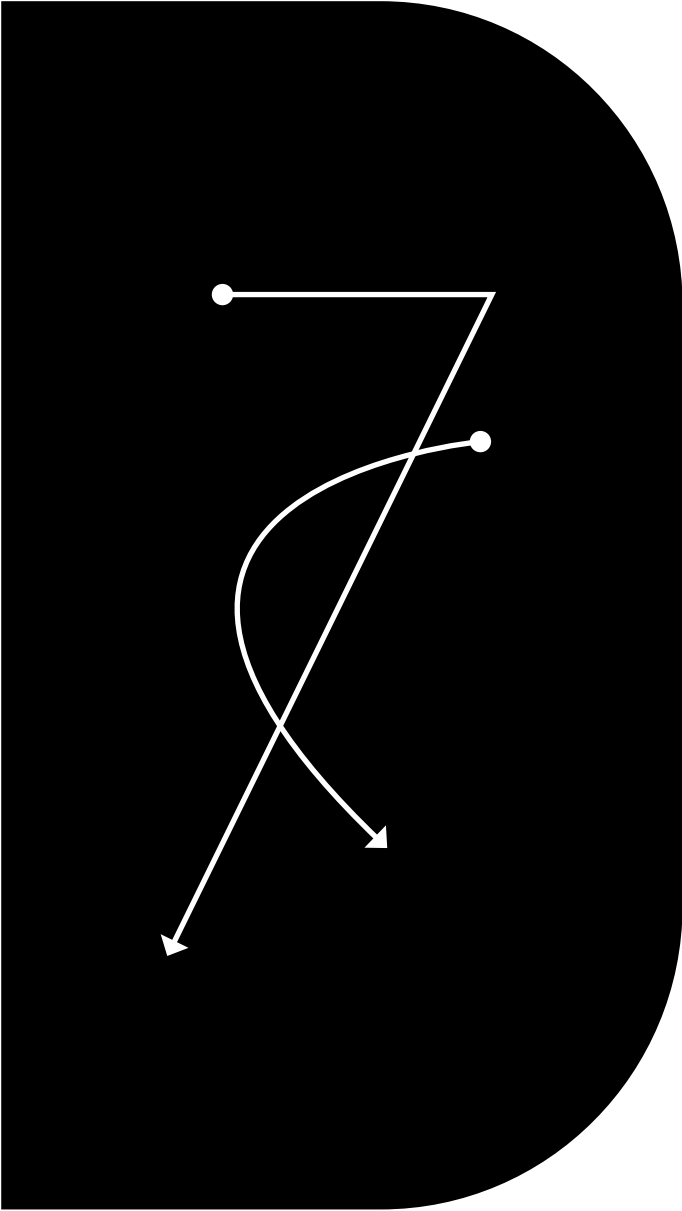
ISBN 978-80-275-2630-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-2631-4 (EPUB)

ISBN 978-80-275-2632-1 (MobiPocket)

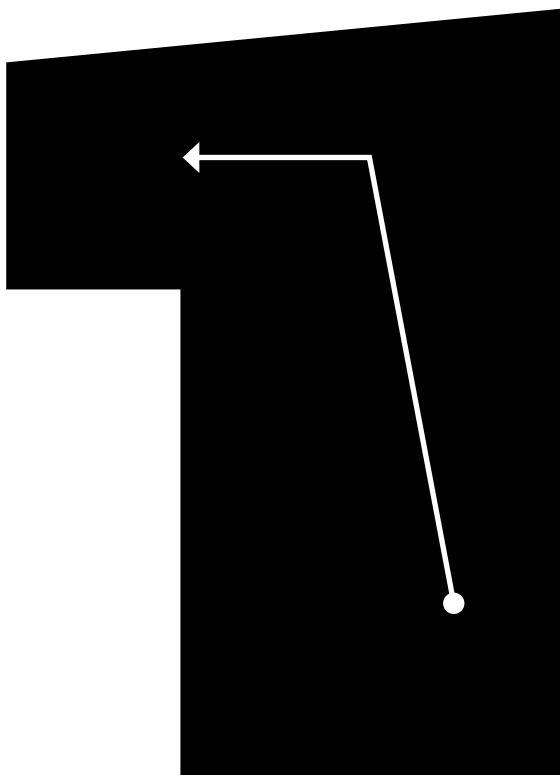

Daniel

Zítřka měl mít otec pohřeb a já překlikával starý fotbalový videa na youtube.

Věděl jsem, že bych si v počítači měl otevřít smuteční řeč, ne zírat na dvacet let prošlý, už trochu vytahány klíčky Milana Pacandy. Ležel jsem v posteli s notebookem na břiše, průvan šacoval závěsy, po obědě zatažený kvůli

horku, z ulice se ozval smích a pak vykašlávání, jako by někomu ten vtip zaskočil.

Bylo babí léto.

V dalším videu někdejší supertalent dřepěl na prázdný tribuně s plastovejma sedačkama v klubovejch barvách. S pohledem zabodnutým šikmo do země ze sebe soukal, jak propadl výherním automatům. Bylo mu jednadvacet a měl těsně před podpisem smlouvy s italskou Bologní — kdyby mu protihráč v posledním zápase neprošlápl koleno. Supertalent rok nehrál, jen ty automaty, a ani nikdy později už to nebylo ono. V prvním videu za ním vlály faunovsky dlouhé vlasy, v tom druhém byl ostříhanej nakrátko, měl už trochu pulčí oči a říkal, že dělá dvanáctky ve sport baru. Výhoda je, že se v práci může dívat na fotbal. Občas ho ještě někdo pozná a to si pak musí dát panáka.

Otec byl nemešlo, ale fotbal prožíval. Když v 90. letech chvíli vydělával „slušný prachy“, dvě nebo tři sezony sponzoroval FK Tábor. Vozil mě na tréninky starších žáků a hučel do trenéra, ať mě nestaví na kraj zálohy, ale do útoku, abych se mohl předvíst. Abych mohl zazářit jako Pacanda. Za celej rok jsem dal jeden gól, slabá, ale tečovaná střela, za kterou se gólman nakročenej opačným směrem jen otráveně ohlídl. V kabině bylo všem jasné, proč mě trenér staví, nebo spíš proč mě nemůže nestavět, a na konci sezony jsem dostal pořádného hobla: vyhodili mě hodně vysoko a zdrhli na prázdniny.

To všechno už je dávno. Události zvětrávají a v paměti to není zas takovej rozdíl, jestli jde o vzpomínky na vlastní život, nebo na něco z televize.

Nejsem už schopnej udělat cokoli bez googlu, takže jsem si to před pár dny na stránkách jedny pohřební služby vyhledal: *Smuteční řeč je projev, který během pohřbu pronáší vybraný řečník. Cílem smuteční řeči je zavzpomínat na zesnulého, připomenout jeho život a umožnit tak přítomným se zesnulým se rozloučit. Příprava smuteční řeči je velmi důležitá. Většinou se uvádí, kde se zesnulý narodil a žil, kolik měl sourozenců, kde studoval a pracoval, jeho svatba a děti. Je také možné zmínit jakékoli další důležité okamžiky ze života zesnulého, jako jsou různé úspěchy, koníčky nebo vášně. Můžeme přidat i nějakou typickou vlastnost, hlášku nebo oblíbený citát zesnulého.*

Prý vybraný řečník. David, otcův syn z prvního manželství, s ním už tak pětadvacet let nepromluvil větu a maminka zemřela před půldruhým rokem. Takže spíš než o vybraném řečníkovi by se mělo mluvit o tom, že jsem neměl na výběr. Kromě mě by se tam mohl postavit už jen nějaký najatej panák s tahákem v ruce, co by míchal důstojnost s unylostí. Ať jsem si o otci myslel cokoli, něco takového nepřípadalo v úvahu. Zítra ráno si budu muset přejet maturitní oblek lepivým válečkem a pak ze sebe na dopoledne udělat politika: nelhat tam, kde by to bylo moc nápadný, a neříkat pravdu ve všech dalších případech.

Nebo že by něco řekla Zuzana, když jí na otci tak záleželo?

Zvlášť to spojení „oblíbená hláška zesnulého“ mě pobavilo. Otec třeba rád říkal: Přerazím ti pastelky, grázlíku!

Na pořádného grázla jsem to totiž v jeho očích nikdy nedotáhl. Takovej grázl by ve starších žácích nasázel

patnáct banánů za sezonu a v šatně by měl poskoka, co by mu před každým zápasem pucoval kopačky. V juniorech už by se o něho zajímaly pražské kluby, a hlavně by zaskóroval i mimo hřiště: holka s největšíma kozama ze třídy by věděla, že góly se musí oslavit, a večer by ho nechala trefit se ještě jednou.

Chlapi s pivním panděrem se na něho u lajny šklebí: To se nedivím, mladej, že ti to tak pálí!

Grázl neodchází z šatny jako první, grázl si vždycky dává na čas. Ani ráno do školy se nepřetrhne. Umí si pospat a vyběhne s každou učitelskou pizdou, co mu chce kecat do života, když se dostaví na desátou. Grázl utratí měsíční kapesný za týden, ale prachy pro něho nikdy nejsou problém: po cestě do školy koupí ve slevě plato jogurtů, kterým končí záruka, a o přestávce je těm lemplům ze třídy střelí s padesátiprocentní přírážkou za donos.

Po takovým synovi otec toužil.

—

Zvedl jsem se z postele, že si udělám čaj. V ložnici zatažený závěsy vytvářely příjemný žlutý přítmí, ale v obýváku zatím vzduch ztuhl jako žluklej tuk.

Došoural jsem se k lince a strčil rychlovarnou konvici pod kohoutek. Všiml jsem si, že její dno se stříbřitě leskne, Zuzana ji musela čistit od vodního kamene. Pro jistotu jsem k vnitřku čichl, jestli neucítím ocet, jednou už se stalo, že jsem si tak zničil celej nálev. Teď jsem v tom vyleštěným dně na chvíli zahlídl sám sebe. Pomačkaná tvář, mastný vlasy barvy pochcany slámy a několikadenní

strniště... zanedbaný jak židovský hřbitov, říkala maminka. Ale nemělo smysl se do toho pouštět dřív než zítra ráno.

Postavil jsem vodu a opřel se zadkem o kuchyňskou desku. Bylo vidět, že Zuzana se pořád snaží, celej byt pečlivě uklidila. Kolik chlapů pozná rozdíl mezi natřepaným a nenatřepaným polštářem? Já kdovíproč jo, vidím to hned, stejně jako nezarovnaný hřbety v knihovně nebo jinak otočené květináč s kytkou, která se teď musí natahovat ke světlu přes ruku.

Byl jsem rád, že mě tady dneska Zuzana nechala, i když byl všední den, takže podle naší dohody to tu patřilo jí. Chápala, že otec člověku neumře každý den. Chápavá, to ona byla — jak opičí ocas, říkala. Ale možná s tím prostě taky chtěla být sama.

Měl jsem ty poslední měsíce nepříjemnej pocit, že se rozhodla jít mi příkladem, jak se chovat k umírajícímu. Jak se starat, jak odpouštět, jak se zaměřovat na podstatný. Její taťulda dělal zástupce ředitele na nějaký základce a Zuzana jako by si osvojila jeho pedagogickej přístup. Možná si dokonce představovala nějaký velký usmíření — že usmíří jeho se smrtí, mě se životem a nás oba navzájem. Jenže tak jednoduchý to s náma nikdy nebylo.

Cítil jsem ji tady, i když zrovna byla kdovíkde. Na gramofonu ležela deska, kterou si pouštěla jenom ona, na stolku zůstala hřbetem nahoru sbírka nějakýho španělskýho básníka. V kořenech světla ryby, přešel jsem po písmenech.

Podle knížek jsme se stopovali od začátku. Když se před rokem nastěhovala, vyklidil jsem jí v knihovně jednu policičku, záhy se v ní objevily tituly jako Mít, nebo být, Vůle

ke smyslu, Výchova bez poražených a podobně. Existuje rozhodně i horší self help literatura. Tu její doplnilo několik sbírek poezie a o něco později přibyl ručně dělanej herbář.

Ten mě zaujal nejvíc. Několikrát jsem jím listoval a nedávno se mi dokonce zdál sen, že v něm jsou místo srdčitých, čárkovitých a kopinatých listů vylišovaný části lidskejch těl. Viděl jsem v tom snu ošklivej seschlej jazyk, penis a srdce i s krasopisnejma popiskama.

—

Zpátky v ložnici na mě ze zapauzovanýho videa pořád civěl Milan Pacanda, taky s několikadenním strništěm. Jeden ostrej zákrok může změnit život nejen fotbalistům. Mně se to stalo, když ode mě před třemi lety odešla Hanina.

Řekl jsem, že události zvětrávají a v paměti to zas není takovej rozdíl, jestli jde o vzpomínky na vlastní život, nebo na něco z televize, takže jenom stručně: S Haninou jsme se dali dohromady ve třetáku na vysoký. Oba jsme byli z Tábora, ale potkali jsme se až v Praze. Já jsem dělal sociologii a pak statistiku, ona francouzštinu a dějiny umění. Seznámili jsme se jako tutoři erasmáků: pomáhali jsme jim s přeplekama na ISICy a s Prahou. Nebyla to mezi náma žádná láska na první pohled, ale dívali jsme se na sebe dost dlouho a nakonec něco od něčeho chytlo. Asi jako když člověk drží lupu a paprsky nakonec vznítí to pod ní.

Hanina promovala později než já, ale šla ještě na doktorát, rodinu jsme chtěli založit až pak. Vrátili jsme

se kvůli tomu do Tábora, zrekonstruovali tenhle byt po babičce. Jenže Hanina to nakonec celý vyhodnotila jinak: stejně jako nechtěla psát disertaci s děckem na krku, tak taky nechtěla skončit jako matka s doktorátem na malým městě. Ženy to dneska mají těžký, jak se jim otevírá tolik možností. Hanina měla pocit, že to tu přerostla, že náš vztah je přechozenej, že něco v životě přeskočila. Otevíraly se jí „úplně jiný příležitosti“. Po půl roce se vrátila do Prahy, do roka otěhotněla a dneska mi na messenger občas pošle video s holčičkou, která není naše.

A další skluz přišel, když loni na začátku roku zemřela maminka. To bylo kolíkama přes nárt. Dneska už to nikoho nezajímá, ale tehdy se zrovna vedla celonárodní debata, jestli lidi v přeplněnejch nemocnicích umírají na covid, nebo spíš s covidem. Těžko říct, která z těch předložek zabila ji. Měla už za sebou plicní embolii, před lety jí museli vzít část plicního laloku, věděla, že patří mezi rizikovou skupinu. Ale nakazila se i tak. Chtěla zůstat doma, nakonec jí otec musel zavolat sanitku a pak už jsme ji nikdo nemohli ani navštívit.

Naposledy jsem ji viděl, jak v plný síle odhazuje sních z cesty, a pak až v rakvi. Překvapilo mě, že člověk může přijít o matku tak snadno a rychle. Co víc k tomu říct.

Snad že maminka kdysi uprostřed Žižkova náměstí udělala hvězdu. Tak si ji pamatuju.

Nebo snad že něco takovýho nebylo v plánu. Ne ta hvězda, ta smrt. Byla o deset let mladší než otec a on považoval za samozřejmost, že se o něho postará, až na tom bude špatně. Ne že by jí hodlal umírat v náručí. Otec

byl praktik, nepředstavoval si, že bude matku držet za ruku, ale že ji bude mít po ruce.

Jenže to dopadlo jinak, dopadlo to tak, že u něho jako poslední byla Zuzana. Večer prý snědl pečený brambory a ráno byl mrtvej.

Zatímco můj vztah s otcem byl samá hrana, s maminkou jsme se vždycky měli rádi. Na rozdíl od něj byla — jak to do háje říct? — hodná. Možná nakonec není nic důležitějšího než tahle neurčitá vlastnost, blahosklonně přisuzovaná lidem, o kterých není co jiného říct.

Byla hodná a udělala hvězdu uprostřed náměstí. Když jsem byl malej, dávala mi pusku na břicho a nafukovala mě pupíkem. Takhle jsem se pomalu zvětšoval, takhle se ze mě za pomoci jejího dechu stával člověk.

Maminčin odchod se mi podařilo aspoň trochu vstřebat až tohle jaro. A už jsem věděl, že ani otec tady nebude napořád. Ženy rodí, a podle mě mají i lepší povědomí o smrti. To by Zuzana určitě podepsala.

Když otec sežral návnadu a ucítil, jak se mu háček zapíchl do patra, začal se cukat jako sumec. Patřil k lidem, kteří v životě uplatňují tolik moci, kolik mají. A ne, nebylo v tom žádný zadostiučinění sledovat, jak o ni přichází. Byl bych daleko radši, aby mě jako při tolika jinejch příležitostech zase poslal do prdele, než abych mu ten zadek musel utírat. I když je fakt, že nadával i u toho, když na to výjimečně došlo.

Aspoň už teď trochu vím co a jak. Jenom ta pitomá pohřební řeč bude premiéra. Maminka totiž napsala dopis na rozloučenou a přála si, aby zazněl místo všech proslůvů.

Údajně ten dopis napsala, hned co epidemie vypukla. Došlo mi, že měla strach. Musela vědět, že se to může stát.

Maminka začala citátem Woodyho Allena, kterej polovinu smutečních hostů přiměl poposednout na židli. Když se na to podívám z té lepší stránky, je smrt jednou z těch důležitých věcí, která se dá udělat vleže, tak nějak to bylo. Část toho proslovu sama nahrála na mobil, takže bylo slyšet i pípání nemocničních přístrojů, pak už jí na záznamu došel dech a museli jsme to dočíst. Dohromady to zabralo snad čtvrt hodiny, nepamatuju si, že by o sobě někdy mluvila tak dlouho.

Přemýšlím, co by o sobě řekl otec, kdyby nebyl tak konvenční a odvážil se udělat to co ona. Jemu by asi nevadilo řídit se těma pokynama na stránkách pohřebního ústavu.

Většinou se uvádí, kde se zesnulý narodil a žil:

Narodil jsem se v Českých Budějovicích v roce 1947, tam jsem prožil většinu života, až v roce 1991 jsem se s rodinou přestěhoval do Tábora.

Kolik měl sourozenců:

Jeden umřel jako novorozenec, takže prakticky žádného.

Kde studoval a pracoval:

Na začátku 70. let jsem úspěšně absolvoval Fakultu sociálních věd a publicistiky a následujících dvacet let jsem pracoval v regionální redakci Svobodného slova, osm let jako její vedoucí, po roce 1989 jsem založil vlastní reklamní agenturu.

Jeho svatba a děti:

Do chomoutu jsem vlezl dvakrát, z prvního manželství mám syna Davida, z druhého Daniela.

Úspěchy:

Těch byla celá řada, v mládí jsem například ovládl několik šachových turnajů, několikrát jsem získal diplom za Nejlepší reportáž českobudějovického okresu, v roce 1993 jsem vymyslel slogan „Časy se mění, čas ne“, který používal jeden prodejce hodinek na celorepublikové úrovni atd.

Koníčky:

V 90. letech jsem skutečně vlastnil několik koní a jeden z nich dokonce startoval na Velké jarní ceně v Chuchli.

Vášně:

V mládí to byla hlavně astronomie a šachy, později soukromé podnikání, ty ostatní si vezmu s sebou.

Oblíbená hláška:

Láska bez mrdu je jako chcaní bez prdu. A teď už ksakru něco zahrajte.

—

Bude to znít banálně, ale při psaní tý smuteční řeči mi v jednu chvíli došlo, že otec a já jsme jiná generace. Jako by to v případě rodičů a dětí mohlo být jinak.

Ale mně jde o tohle: Vždycky jsem si myslel, že si s otcem nerozumíme, protože jsme jinak založení. Jenže už jsem taky dost starej na to, abych věděl, že máloco se přeceňuje tak jako osobnost. Není to náhodou jenom adaptační mechanismus na okolí? Kdyby nic jiného, přineslo by mi to trochu úlevy. Lidi se často činí

zodpovědnýma i za věci, za který vůbec nemůžou. Myslíme si, že všechno je naše vina a všechno je naše zásluha. Obojí nás totiž dělá důležitějšíma, než ve skutečnosti jsme.

Otec celej život — aspoň ten můj — tvrdil, že muž si a) bere, co chce, a b) dokáže si to zařídit. To byla jeho filozofie selfmademana — kterýho ve skutečnosti udělala hlavně doba. Zatímco o mně si od určitý chvíle myslel, že беру za vděk tím, co zbylo, a zařídit si nedokážu nic. Měl o mě starost, to v lepším případě, v tom horším mnou pohrdal.

Mohl jsem mu to vyčítat? Pro každýho rodiče musí být těžkým zklamáním, když ratolest celým svým životem vyvrací to, co se tvrdilo u nedělního oběda. Je to jako ten oběd vyzvracet na rohožku. Každěj otec chce, aby synek kráčel v jeho stopách, i když si to sám namířil přímo do horoucího pekla.

Akorát že všechno je vždycky složitější. Někteří rodiče si pro svoje děti asi přece jenom přejou jinej život, než jakej sami prožili. Podle mě je to znak inteligence.

Většina lidí si nic jinýho než svůj život ani nedokáže představit. Možná by to šlo i obdivovat, jak dokážou vystačit s tím nejobyčejnějším a nejhoupějším, pokud to přijmou za vlastní. Kdyby to okamžitě nevnucovali ostatním. Jenom inteligentní lidi chápou, že mezi jejich životem a tím, co je dobrý, správný nebo krásný, není žádná spojitost. Pouze inteligentní lidi se podle mě děsí toho, že by jejich děti mohly být jako oni.

Z toho můj otec strach rozhodně neměl. Nějakou dobu si přál, abych byl jako on, pak pochopil, že na to nemám, a víceméně si zase hleděl svého.

Už spoustu let jsme spolu o některých věcech prostě nemluvili: politika, klima, ženy v osobním životě, ženy ve veřejném životě... Bylo to tak lepší. Pokud jsme se do sebe pustili, byly to něco jako předem domluvený rvačky na důkladně ochcanejch pláccích.

Až do smrti třeba nepobral, že nemám auto — klidně by mi přece to svoje starý audi dal! V jeho světě to prostě nemohlo být jinak, než že se mezi Prahou a Tábořem jako nějaká socka trmácím vlakem, protože nemám auto. Nikdy jsem ho nedokázal přesvědčit, že je to opačně, že chci jezdit vlakem, a proto to auto nepotřebuju. Zrovna v tom jeho audi bych se navíc jezdit styděl.

Vlak je levnější, ekologičtější a můžu si tam číst, vypočítával jsem úmorně. Chtěl jsem, aby pochopil, že se chovám racionálně, jenže podle něho byl můj život hlavně přehlídka racionalizací.

Jednou jsem se nechal vyprovokovat a prohlásil, že se prostě jenom snažím bejt zodpovědnej. Vypálil: Jak doprdele můžeš bejt zodpovědnej, když jsi nikdy ani nebyl svobodnej?

Lidi měří úspěch tím, v čem sami vynikají, a otec nebyl jinej. Do roku 1989 pracoval jako regionální novinář, ale pak se mu zatočila hlava. Ta jeho reklamka sice měla jepičí život, ale kdo jinej než jepice chápe heslo carpe diem.

Těch několik let zkrátka stačilo, aby se změnil. Bylo mu něco málo přes čtyřicet, stihl to na poslední chvíli. Kdo se zkraje devadesátek adaptoval rychleji, získal konkurenční výhodu, jak se tehdy říkalo, a můj otec na ten krátkej čas skutečně patřil mezi vítěze evoluce. Spíš než revoluce, té se neúčastnil.

Říká se mi to blbě, ale můj otec se prostě proměnil v samce s kapitálem. Na červenou túroval motor a na oranžovou už drtil plynovej pedál. Rozjel to a v polovině 90. let koupil levně i tu vilu v kopci nad Lužnicí. V přízemí zřídil sídlo firmy na dvojsmysly, v patře a podkroví jsme bydleli. Stačil tu vilu ještě opravit, ale asi by ho překvapilo, že o deset let později bude muset přízemí pronajmout e-shopu se zábavní pyrotechnikou, aby mohl dál v zimě jezdit do Alp a v létě na Zakynthos.

Teda pokud v tom nebylo bezděčný přání, aby to tam všechno bouchlo a on měl konečně pokoj. Není totiž pravda, že lidi netouží po smrti. Aspoň podvědomě běžně chceme, aby už bylo po všem. Muselo to být jasný každému, kdo ho viděl řídit to jeho osmičkový audi.

A taky není pravda, že člověk umírá tak, jak žil. Jsem přesvědčenější, že otec by matčinu ruku ve skutečnosti držel radši než tu Zuzaninu. Jenže neměl na výběr a Zuzana mu na to skočila, protože ho znala jen těch pár posledních měsíců.

Pro ni to byl jen starý nemohoucí muž, anebo ještě líp: člověk. Tenhle epochální objev jsem já udělat nedokázal. Sliz minulosti se za otcem v mých očích táhl jako šnečí stopa.

Přerámuj to, radila mi Zuzana, musíš to přerámovat.

Asi dva měsíce před smrtí se mi otec v jedny výměně názorů svěřil, že jeho láska tu vždycky byla. To jenom já jsem si ji nevzal. Proč by mi ji dával? Jestliže je láska to nejcennější, nemůže se přece rozdávat jen tak, vysvětloval.

Jeho logika byla vždycky zničující.

Pokud jsem chtěl být milován, dodal, musel jsem si to zasloužit. Pokud jsem chtěl být milován, měl jsem si to u něj nějak zařídit. To byla jeho zpověď. Není snadný tohle nějak přerátovat.

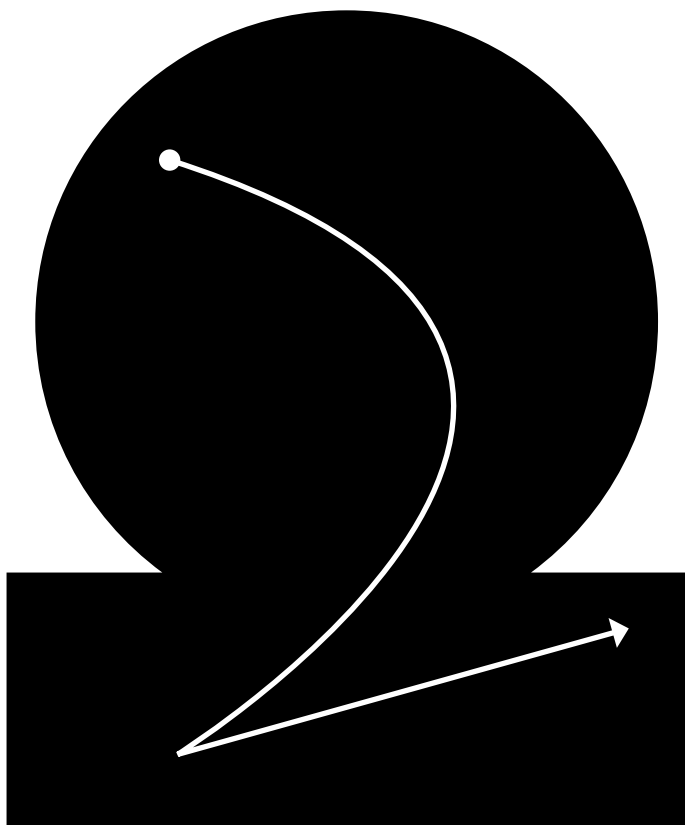
Napadá mě, že právě to bych měl otci dát vytesat na hrob jako epitaf:

JAN ZACH

1947—2022

BRAL SI, CO CHTĚL, A DOKÁZAL SI TO ZAŘÍDIT.

RIP, tvl.

Zpětně je jasný, že jsem to s tím bytem nedomyslel. Příručky říkají, že člověk by měl přemýšlet dopředu a mít vždycky i plán B. Jenže pokud člověk vůbec přemýšlí, přemýšlí nazpátek. Dokonce i o budoucnosti se myslí dozadu. Proto je, jaká je. Protože myšlení je vždycky starý.

Měl jsem před rokem pár důvodů, proč ten byt pronajmout, ale zároveň proč se ho nevzdávat úplně. Bylo to složité období, aspoň tak mi to připadalo. Do Tábora jsem v té době jezdil už jenom na víkendy, a ještě ne na všechny. Ne že bych toho v Praze měl tolik co dělat, spíš jsem neměl pokaždý sílu čelit městu, kde jsem vyrostl.

Můj vztah k minulosti by se nejspíš dal vystihnout slovem obezřetnost. S Haninou jsme během vysoký jezdili dělat vedoucí na tábory postižených dětí. Byla tam i jedna nevypočitatelná autistka. Když se proti mně rozběhla koridorem bez oken, nikdy jsem nevěděl, jestli se mi v příští chvíli vrhne kolem krku, protože má radost, nebo je rozčilená a začne mě škrtit. Prostě jsem to na ní nedokázal poznat, takže jsem se připravoval na obojí. A stejně jsem to měl se svou minulostí v Táboře. Pokaždý se proti mně rozběhla a já musel být připravený na všechno.

Nešlo jenom o Haninu. Většina spolužáků z gymplu sice taky zmizela do Prahy — nebo dokonce do Berlína a do Bruselu, aby svoje kariéry vybrousili do dokonalého tvaru —, ale na někoho člověk na starým městě stejně vždycky narazil. Jeden založil rodinu, druhý firmu, třetí druhýho a tomu prvnímu aspoň výhodnější stavebko. Vazby z gymnázia se podobají kosmickým materiálům: jsou pevný a pružný.

Když jsme se potkali U Lva, řeč se obvykle stočila k minulosti. Jen tu jsme taky měli společnou. Co dělá ta a co tamta, jak ji Kravál na vodě ošukal ve vodě, a ty vole, pamatuješ si, jak jsme. Jenže zatímco oni pak vrávorali domů kvalitně opilí a další den dopoledne jsem je vídal posedávat na dětských hřištích se slunečníma brýlema

na nose, já jsem se do svého bytu vracel rozloženě. Ne že bych se viděl na jejich místě, to ne, spíš že se o mě pokoušel těžko vysvětlitelný pocit, že žádný místo už stejně neexistuje. Lidstvo kdysi zavedlo zeměpisný šířky a délky, aby se dal určit kterýkoli bod na zemi a zapíchnout tam špendlík — nebo spíš vlajku. Jenže mně připadalo, když jsem se o půl třetí nalitě svalil do postele, že z toho všeho zbyly leda ty souřadnice, abstraktní koordináty, který už nic skutečného neurčují.

Nemohl jsem prostě žádný místo najít. Byl jsem mimo, žil jsem v jakýmsi bardu.

Do Tábora jsem se tehdy vracel hlavně kvůli rodičům. Tak jednou za čtrnáct dní jsem se u nich stavil na oběd a strávil tam kus odpoledne, obvykle prací v domě nebo na zahradě. Zahrada pustla a vila pomalu chátrala, ale výhled z ní mě vždycky znova dostal. Jestli jsem se někde přece jen cítil doma, bylo to v tom útěšném výhledu z terasy dolů na řeku. Jako malí caparti jsme na jaře na krajích Lužnice stavěli hráze, v létě ji sjížděli na kánoích, na podzim jsme pouštěli loďky z listí a v zimě zkoušeli sílu ledu. Dětství je ještě míst plný, až pak se člověku otevře prostor, prostor bez místa.

Jenže na začátku loňského roku maminka zemřela. Vracel jsem se domů vždycky hlavně kvůli ní. A jen díky ní jsme i s otcem jakžtakž dokázali mluvit. Po jejím odchodu mě představa toho velkého baráku se suterénem napěchovaným zábavní pyrotechnikou a ztichlými patry nad ním najednou děsila. Představoval jsem si otce, jak se potlouká po místnostech jako somnambul, a když se mu v kuchyni rozsype dia sladidlo, hodinu hledá, kam máma

posledních třicet let dávala smeták. Pochybuju, že by ho našel, ale možná narazí na žehličku a díky jeho pověstný vynalézavosti ho napadne, že když sladidlo zahřeje, mohl by pak jít karamel snadno sloupnout...

Svoje zdravotní potíže tajil jako americkéj prezident. Ale už několik let měl těžkou cukrovku, musel si píchat inzulin, a v poslední době se mu věci v hlavě začínaly motat. Zdravotně mi uškodila, prohlásil o mamčině smrti.

Bylo jasné, že za otcem budu muset jezdit. Akorát jsem si nedokázal představit, že bych přespával u něj ve vile. Míval jsem v podkroví svůj pokoj, ale ten vzal za své už před lety, když v něm rodiče v nějakém záchvatu aktivního stáří zřídili domácí fitness. Z mého dětského pokoje zbyly jen bleďmodré stěny a stříbrný rýsováčky ve stěnách s růžkama plakátů, jak se je někomu nechtělo vytahovat a plakáty prostě strhl. Mohl bych si číst na rotopedu a spát na lavici na bench press, mohl bych to celý nějak vybalancovat na gymballu, ale to je tak všechno. Přespávat ve vile by navíc znamenalo být s otcem v těch nevyzpytatelných hodinách na konci dne, ve kterých hrozí osobní rozhovory.

No a taky jsem musel myslet na peníze. Dělán ve Výzkumném ústavu živočišný výroby. Třináctá platová třída s necelými dvěma rokama praxe a nějakým osobním příplatkem, dává to zhruba čtyřiatřicet tisíc hrubýho. V účtárně se říká, že nemáme pražský platy, protože sídlíme v Uhříněvsi, a je fakt, že kdekdo k nám dojíždí z Kolína nebo Kutný Hory. Patnáct z těch sedmadvaceti táců čistýho vylolím za garsonku na Žižkově.

Co vlastně jako vystudovanej sociolog dělám ve Výzkumným ústavu živočišný výroby? A je v tom takovej rozdíl? Dobře: Na rozdíl od většiny spolužáků mě víc než teorie zajímala statistika a modelování. Moje oddělení se jmenuje Biometrická jednotka. Když to zjednoduším, vyrábíme křivky a grafy pro všechny ostatní oddělení. Data jsou jeden z těch nadějnějších pokusů, jak vzbudit zdání, že člověk rozumí světu.

Ale i tak je to trochu záhada, jak jsem se v tom výzkumáku vlastně ocitl. Když jsme se s Haninou před třemi lety rozešli, učil jsem zrovna angličtinu a základy společenskéjch věd na Střední zemědělský. V Táboře mi tehdy bylo na nic, ale musel jsem dokončit školní rok. Něco novýho jsem si začal hledat, až když jsem se taky vrátil do Prahy. Kdoví, možná jsem tehdy mezi zemědělkou a tím výzkumákem viděl nějakou bukolic-kou souvislost. Teď si spíš myslím, že jsem se potřeboval ještě pořádně potrestat za ten rozchod. Hanina tehdy opustila mě, ale to neznamená, že jsem si to nevyčítal hlavně já.

Vlastně to dává smysl: Rozchod vždycky řeší hlavně ten, koho by ani nenapadlo se rozcházet. A přináší to výsledky, hlavně když se člověk obrátí na odborníka. Díky svojí vinohradský terapeutce jsem rychle pochopil, že každá poctivá psychoanalýza je vyšetřování, který z člověka dřív nebo později udělá zločince. Neurotický sklony jsou to nejmenší, ve hře je spíš manipulativní osobnost nebo chorobnej narcismus.

Když to zkrátím, nebylo těžký najít důvody, proč Hanina odešla. Ale metropole je plná horších

psychopatů a já neměl zas tolik peněz, abych v terapii mohl pokračovat. Škoda: Jenom skutečný pracháče totiž analytici nechají dospět až k tomu, že ještě než spáchali první delikt, stali se už sami oběťmi daleko horších zločinů.

V každý tradici musí pro věřící existovat nějaký rozhršení.

—

Koncem prázdnin jsem došel k závěru, že dám inzerát na server bezrealitky.cz. Rozhodl jsem se, že svůj byt nabídnu k pronájmu jenom přes týden. Něco mi to hodí a současně ho budu moct dál využívat o víkend, kdy se musím starat o otce. Vypadalo to možná divně, ale už ze svého studentského života v Praze jsem věděl, že lidi jsou dneska nucení — a zítra zvyklí — žít v nejpodivnějších konstelacích. Nabídl jsem dobrou cenu a doufal, že se někdo najde.

Vzal jsem tehdy těžkou, několik let nepoužívanou zrcadlovku, že byt nafotím, a díky tomu jsem ho po delší době sám zavnímal. Nebo jako bych ho pořádně viděl taky až na těch fotkách. Světlo odrážející se od kulatého dřevěného stolku s leštěnou deskou a přihrádkou na časopisy. Dvě hráškově zelené křesla Halabala, který jsme s Haninou dávali přechalounit a asi týden se hádali o vzor, než jsme se shodli aspoň na barvě. Knihovna jen tak nahrubo opálená od starého nátěru, hřbety knih vyfoceny s malou hloubkou ostrosti — jako když člověk postupně zapomíná, co vlastně přečetl. Postel z dubového dřeva, aby s náma na rozdíl od nás vydržela

celej život. Po stranách vyřazený plechový nemocniční stolky, přetřený na blankytně modrou. Křišťálovej lustr se zašlýma žlutýma cingrlátkama, připomínajícíma kapky jantaru, přesně takový, v jakých se v Jurském parku našel genom dinosaura.

Mezi obývánkem a ložnicí dřevěný křídlový dveře se zdobnou výplní z pískovýho skla. Cvak, částečně zamlženej pohled k jídelnímu stolu. U stěny klavír z první republiky, památka na babičku, na něm rostliny, který si Hanina neodvezla ani neuhynuly. Gramofon, vysoký třípásmový repráky z hi-fi bazaru. Dřevěný okna a před nima širokánský parapety, na kterejch se dá povalovat, záběr do ulice stoupající k náměstí. Cvak, červenej futon. Cvak, detail skleněný desky oválnýho jídelního stolu, pod kterou Hanina vložila koláž ze starejch černobílejš fotek atletů a baletek — postavy v kruzích, jak to někdy bývá na stropních obrazech kostelů, a uprostřed zubatý slunce ze staniolu.

Vestavěný skříně v předsíni, koupelna s vlastnoručně dělaným benátským štukem a tak dál. Cvak, cvak, cvak, někdo si tu kdysi dal záležet.

Jako úplně první se na inzerát ozval chlap, kterému se rozpadlo manželství a potřeboval se okamžitě odstěhovat. Než tu čúzu zabiju, ucedil do telefonu, asi aby mi dal najevo, že ho mám považovat za vážnýho zájemce. Odmítl jsem i asistentku ze stavební firmy, co na půl roku hledala levný ubytko pro dva dělníky.

Aspoň jsem si ujasnil, co jsem do toho inzerátu nenapsal a ani napsat nemohl: hledal jsem holku, a ideálně samotnou. Nechtěl jsem, aby to vypadalo, že hledám

podnájemnici s výhodami. V Praze se to dělo běžně, postel za to, že v ní roztáhneš nohy, taková byla realita.

Zuzana se ozvala až čtvrtá nebo pátá. Ale na rozdíl od všech před ní skloňovala moje příjmení a představila se celým jménem.

Takže jsem si ji mohl zadat do googlu.

Moc toho nevypadlo. Ještě na gymplu se umístila v krajském kole recitační soutěže a pak v Praze studovala pajdák, teda pokud to fakt byla ona, kdo sepsal bakalářku „Podoby abecedy v současné české ilustraci“. Přečetl jsem pár odstavců, věty na sebe navazovaly, takže A od vedoucího i oponenta bylo na místě. Noticka z recitační soutěže obsahovala i fotku z předávání diplomu, na který ovšem nebylo nic pořádně vidět, protože oceněná stála na rozdíl od předávajícího kmeta zády. Pokračoval jsem na facebooku a instagramu, jenže měla pečlivě nastavený soukromí a jako profilovku fotku se spadaným listím.

Možek si nemůže pomoci, aby v úplně náhodným a chaotickým světě nehledal souvislosti, to je ten základní problém. Z té recitační soutěže a spadaného listí jsem si uplácal představu jemný, do sebe uzavřený holky, se kterou nebudou potíže. Prohlídka byla domluvená na sobotu a já si dal záležet, aby byt vypadal stejně hezky jako na fotkách. I když mi bylo jasné, že zájemce o bydlení dneska musí být rád i za to, že nábytek není vyrenderovaný a metry čtvereční nevidí jen vypoulený rybí oko.

Byt se nachází v prvním patře starého dvoupatrového domu, není tu domovní telefon a zvonek nefunguje. *Jsem dole*, napsala a já po schodech seběhl na dvůr.

Zuzana, podala mi ruku, když jsem otevřel branku. Řekla to trochu nejistě, jako by existovalo víc možností, jak se jmenuje. Laně, dodala skoro omluvně.

Vypadala schváceně — jako laň, kterou psi málem uštvali —, ale dávala si záležet, aby to nebylo poznat. Prošli jsme dvorkem, na každém druhém kroku se zastavila. Nejdřív ji zaujala nabídka italský vinotéky, pak díra v hrušni a nakonec sestava modrého barelu, červeného odrážedla a zelený konve. Buď byla od přírody zvědavá, nebo dělala, co mohla, aby zvědavě působila, jedno z toho. Na schodišti přejížděla prsty po stěně a nahore v patře vyhlídla z okna zpátky na dvůr, jak vypadá shora.

Ty se mi líbíš, utrousila k hrušni.

Snad nebude moc ezo, napadlo mě, o žádnou objímačku stromů jsem nestál.

Otevřel jsem dveře bytu, na rozdíl ode mě se zula už na chodbě. Sukni měla tak dlouhou, že bez těch páskovejch sandálů s nízkým podpatkem látka šustila po zemi.

Když jsem ten rok učil základy společenských věd na Střední zemědělský, vysvětloval jsem budoucím agronomům různé chyby sociální percepce. Ptal jsem se jich, jestli ví, co je to haló efekt, a když se vyblbli s telefonem, popsal jsem jim výzkum, ve kterém se dvěma skupinám promítala tvář jednoho a toho stejného člověka, ke kterému výzkumníci doplnili několik charakteristik. Jedinej rozdíl spočíval v tom, že v případě první skupiny kladný vlastnosti předcházely těm záporným, kdežto u druhé bylo opačně. Stejný tváře, stejné vlastnosti, jen v opačném pořadí. Když pak účastníci výzkumu měli posoudit